

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Moderniųjų idėjų šaltiniai	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): doc. dr. D. Kuolys	Filologijos fakultetas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Privalomasis

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė	5 sem.	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	140	48	92

Dalyko (modulio) tikslas

Modulio studijomis ugdomas:
 analitinis, kritinis ir kūrybinis mąstymas,
 gebėjimas dirbti individualiai ir grupėmis,
 tarpkultūrinė kompetencija,
 Lietuvių literatūros ir kultūros reiškinių bei procesų supratimas, analizė, vertinimas
 Literatūros, kultūros tyrėjo kompetencija
 Specializacijoje studijuojamų kultūros reiškinių, šiuolaikinių kultūrinių sąveikų supratimo, analizės, interpretavimo ir vertinimo gebėjimai.

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebės kritiškai vertinti informaciją, analizuoti reiškinius, išvelgti sudėtinę dalį ir ryšius tarp jų; gebės kelti probleminius klausimus, dalyvauti diskusijose, argumentuoti savo nuomonę.	Įtraukiamoji paskaita; probleminis interaktyvus dėstymas; savarankiška tekstų analizė; seminarų pranešimai, kolektyvinis darbas ir diskusijos seminaruose.	Darbas per seminarus, savarankiškų užduočių atlikimas, seminaro pranešimas, rašto darbas, egzaminas.
Gebės kelti individualius veiklos tikslus, jų siekti; planuoti laiką ir laikytis nustatytų terminų; gebės gerbti kitus asmenis ir jų pažiūras, tinkamai su jais bendrauti ir bendradarbiauti; konstruktyviai dirbti grupėje, gebės vadovautis profesinės etikos ir pilietiškumo principais.	Įtraukiamoji paskaita; probleminis interaktyvus dėstymas; savarankiška tekstų analizė; seminarų pranešimai, kolektyvinis darbas ir diskusijos seminaruose.	Darbas per seminarus, savarankiškų užduočių atlikimas, seminaro pranešimas, rašto darbas, egzaminas

Gebės ugdytis kultūrinį sąmoningumą ir jautrumą: gebės savarankiškai, kritiškai ir tolygiai vertinti Lietuvos ir kitų Europos kultūrų idėjas, reiškinius ir procesus.	Įtraukiamoji paskaita; probleminis interaktyvus dėstymas; savarankiška tekstų analizė; seminarų pranešimai, kolektyvinis darbas ir diskusijos seminaruose.	Darbas per seminarus, savarankiškų užduočių atlikimas, seminaro pranešimas, rašto darbas, egzaminas.
Suvoks, gebės apibūdinti modernių idėjų raišką kultūros ir literatūros tekstuose; žinos, supras ir gebės tinkamai vartoti bei aiškinti kultūros istorijos, literatūrologijos, idėjų istorijos sąvokas. Gebės taikyti idėjų istorijos prieigą bei remtis modernių idėjų šaltiniais interpretuodami literatūros kūrinius ir kito pobūdžio tekstus.	Įtraukiamoji paskaita; probleminis interaktyvus dėstymas; savarankiška tekstų analizė; seminarų pranešimai, kolektyvinis darbas ir diskusijos seminaruose	Darbas per seminarus, savarankiškų užduočių atlikimas, seminaro pranešimas, rašto darbas, egzaminas.
Gebės analizuoti, interpretuoti ir vertinti modernių idėjų šaltinius (intelektualinius, eseistinius, literatūrinius tekstus), liberalizmo, nacionalizmo, konservatizmo, socializmo, egzistencializmo ir kitų idėjų raišką tarpkultūriniame ir nacionaliniame kontekste, vartodami tinkamą terminiją, taikydami tinkamus metodus, naudodamiesi šiuolaikinėmis technologijomis, duomenų ištekliais ir šaltiniais.	Įtraukiamoji paskaita; probleminis interaktyvus dėstymas; savarankiška tekstų analizė; seminarų pranešimai, kolektyvinis darbas ir diskusijos seminaruose.	Darbas per seminarus, savarankiškų užduočių atlikimas, seminaro pranešimas, rašto darbas, egzaminas.
Įgis idėjų istorijos žinių, išsiugdys kultūrų analizės ir vertinimo gebėjimus. Gebės atpažinti ir interpretuoti modernias idėjas, jas išreiškiančius tekstus platesniame kultūriniame kontekste	Įtraukiamoji paskaita; probleminis interaktyvus dėstymas; savarankiška tekstų analizė; seminarų pranešimai, kolektyvinis darbas ir diskusijos seminaruose.	Darbas per seminarus, savarankiškų užduočių atlikimas, seminaro pranešimas, rašto darbas, egzaminas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
Kas yra moderniosios idėjos ir ideologijos? Jų genezė, sąveika ir kova; kultūrinė, literatūrinė, visuomeninė ir politinė raiška.	2						2	
2. Nacionalizmas ir tautos idėja. Esminiai bruožai. Tauta, kalba, istorija. Skirtingos sampratos, skirtingi vaidmenys. Raida ir kaita.	2		2				4	Šaltiniai: Johann Gottfried Herder, „Idėjos žmonijos istorijai“ (šios ir kitų, čia

									<p>nenurodytų knygų puslapiai bus patikslinti); Ramūnas Bytautas, „Tauta ir tautiška sąmonė“; Jonas Basanavičius, „[Aušros] Priekalba“</p> <p>PASIRINKTI: Stasys Šalkauskis, „Lietuvių tauta ir jos ugdymas“ <i>arba</i> Juozas Girnius, „Tauta ir tautinė ištikimybė“, „Lietuviškojo charakterio problema“, <i>arba</i> Vincas Rastenis, „Kas tas lietuviškasis nacionalizmas?“</p>
<p>3. Nacionalizmo raiška lietuvių literatūroje. Tradicinės spalvos, saviti atspalviai.</p>			4				4	8	<p>DU PASIRINKTI KŪRINIAI: Simonas Daukantas, „Būdas“; Vincas Pietaris, Algimantas“; Vydūnas, „Probočių šešėliai“; Vaižgantas, „Pragiedruliai“; Maironis, Jaunoji Lietuva“; Bernardas Brazdžionis; „Šaukiu aš tautą“; Janina Degutytė, „Dienos dovanos“, „Ant žemės delno“; Justinas Marcinkevičius „Mažvydas“; Sigitas Geda, „Septynių vasarų giesmės“; Gintaras Beresnevičius, „Ant laiko ašmenų“.</p>
<p>4. Konservatizmas ir tradicijos idėja. Pagrindiniai bruožai. Bendruomenė, papročiai, moralinė vaizduotė. Istorinė raida. Komunitarizmas.</p>	2		2				4	8	<p>ŠALTINIAI: Edmund Burke, „Apmąstymai apie Prancūzijos revoliuciją“; Charles Taylor, „Autentiškumo etika“;</p>

									PASIRINKTI: Maironis ir kiti, „Lietuvių krikščionių demokratų susivienijimo progamos projektas“ <i>arba</i> Vaižgantas „Glūdėjimo pajėga“, „Kaip tradicijos valstybina“; <i>arba</i> Arvydas Šliogeris, „Konservatoriaus išpažintys“ <i>arba</i> „Apie vieną kitą grėsmę Lietuvai“.
5. Konservatizmo raiška lietuvių literatūroje. Tradicijų sauga, bendruomeniškumo kūrimas. Prarasto bendruomeninio pasaulio atmintis ir ilgesys.			4				4	8	DU PASIRINKTI KŪRINIAI: Antanas Baranauskas, „Pasikalbėjimas giesminyko su Lietuva“; Lazdynų Pelėda, „Klaida“; Šatrijos Ragana, „Sename dvare“; Vincas Ramonas „Kryžiai“; Marius Katiliškis, „Užuovėja“; Jonas Mekas, „Semeniško idilės“; Romualdas Granauskas „Gyvenimas po klevu“, „Šventųjų gyvenimai“; Juozas Baltušis, „Sakmė apie Juzą“; Marcelijus Martinaitis, „Mes gyvenome“.
6. Socializmas ir lygybės idėja. Svarbiausi bruožai ir pagrindinės kryptys. Raida ir kaita: nuo humanizmo iki totalitarizmo. Anarchizmas. Feminizmas.	2		2				4	8	ŠALTINIAI: Karlus Marxas, Friedrichas Engelsas, „Komunistų partijos manifestas“; Jonas Biliūnas, „Kas tai per vieni tie socialistai“, „Užmušimas caro Aleksandro II“ <i>arba</i> Steponas Kairys, „Tau, Lietuva“.

								<p>Julius Janonis, „Tautininkai ir darbininkai“;</p> <p>Emma Goldman, „Anarchizmas – už ką jis iš tiesų kovoja“, „Moterų emancipacijos tragedija“, „Patriotizmas – grėsmė laisvei“;</p> <p>Simone de Beauvoir, „Antroji lytis“; Žemaitė, „Darbinikiškas“, „Pirmasis visos Rusijos moterų suvažiavimas“, „Moterų klausime“, „Moterų teisės ir pareigos“.</p>	
<p>7. Socializmo, anarchizmo, feminizmo idėjų raiška lietuvių literatūroje.</p> <p>Maišto ir emancipacijos tekstai.</p>			4				4	8	<p>DU PASIRINKTI KŪRINIAI:</p> <p>Jonas Biliūnas, „Laimės žiburys“, „Pirmutinis streikas“; Julius Janonis, „Eilės“; Kazys Boruta, „Kryžių Lietuva“, „Gyvenimas drauge su draugu“; Petras Cvirka, „Žemė maitintoja“; Sofija Kymantaitė-Čiurlionienė, „Bundanti žemė“; Ona Lukauskaitė-Poškienė, „Brangiausias pėdas“, „Eilėraščių kraitis“; Jurga Ivanauskaitė, „Ragana ir lietus“; Laima Kreivytė „Sapfo skai(s)tykla“, „Artumo aritmetika“.</p>
<p>8. Liberalizmas ir laisvės idėja.</p> <p>Esminiai bruožai. Kultūrinis ir politinis liberalizmas. „Laisvės kultūra“. Nepriklausomųjų įsipareigojimai.</p>	2		2				4	8	<p>ŠALTINIAI:</p> <p>John Stuart Mill, „Apie laisvę“; Vincas Kudirka, „Tėvynės varpai“; Vytautas Kavolis, „Laisvės kultūra“.</p>
<p>9. Individualizmas ir antžmogio idėja.</p> <p>Asmuo – anapus gėrio ir blogio.</p>	2		2				4	8	<p>ŠALTINIAI:</p> <p>Friedrich Nietzsche,</p>

									„Štai taip Zaratustra kalbėjo“ arba „Anapus gėrio ir blogio“; Albinas Herbačiauskas, „Genijaus meilė“, „Dievo šypsenos“.	
10. Egzistencializmas ir asmens savikūros idėja. „Čia-būti“. Ribinės situacijos. Asmeninių pasirinkimų vertė.	2		2					4	10	ŠALTINIAI: Albert Camus, „Sizifo mitas“ arba Jean-Paul Sartre, „Egzistencializmas – tai humanizmas“, arba Martin Heidegger, „Apie humanizmą“. Juozas Girnius, „Pastaba apie egzistencializmą“, „Egzistencinė filosofija ir ateities filosofavimo rūpesčiai“ arba Arvydas Šliogeris „Būti ir pasaulis“ arba „Melancholijos archipelagai“.
11. Liberalizmo, individualizmo, egzistencializmo raiška lietuvių literatūroje. Asmuo minios, istorijos, visuomenės akivaizdoje.			4					4	10	DU PASIRINKTI KŪRINIAI: Vincas Krėvė, „Šarūnas“; Algirdas Landsbergis „Kelionė“, Antanas Škėma, „Živilė“, „Pabudimas“; Romualdas Granauskas, „Jaučio aukojimas“, Justinas Marcinkevičius, „Mindaugas“, „Daukantas“; Ričardas Gavelis, „Jauno žmogaus memuarai“; Vincas Mykolaitis-Putinas, „Būties valanda“, „Langas“; Antanas Jasmantas, „Gruodas“; Algimantas Mackus, „Neornamentuotos kalbos generacija ir augintiniai“, „Chapel B“;

									Liūnė Sutema, „Graffiti“.
12. Froidizmas ir pasąmonės idėja. Ego, id, superego. Individuali ir kolektyvinė pasąmonė. Archetipai. Pasąmonės raiška lietuvių literatūroje.	2		4				6	8	ŠALTINIAI: Sigmund Freud, „Ego ir id“; Carl Gustav Jung, „Archetipai ir kolektyvinė pasąmonė“. VIENAS PASIRINKTAS KŪRINYS: Vaižgantas, „Nebylys“; Birutė Pūkelevičiūtė, „Metūgės“; Antanas Škėma, „Ataraxia“; Ričardas Gavelis, „Lemties skundas“; Bronius Radzevičius, „Priešaušrio vieškeliai“.
Iš viso	16		32				48	92	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Dalyvavimas seminaruose	30 %	Semestro metu	3 taškai – aktyviai dalyvauja seminaruose, prisideda prie diskusijos plėtojimo ir tekstų interpretavimo, savarankiškai vertina argumentus bei idėjas, kelia konstruktyvius klausimus, siūlo svarstomų problemų sprendimus. 2 taškai – aktyviai dalyvauja seminaruose, išsako savo nuomonę, įsitraukia į pokalbį su kitais dalyviais, kelia klausimus. 1 taškas – dalyvauja seminare, kelia klausimus. 0 taškų – nedalyvauja seminaruose.
Rašto darbas	70%	Egzaminų sesijos metu	Rašto darbas (iki 25 tūkst. ženklų) pasirinkta tema, susijusia su kurso problematika ir patvirtinta dėstytojo. 7 taškai – pateikiama išsami ir nuodugni darbe išsikeltos problemos analizė, siūlomi kūrybiški jos sprendimai, problema svarstoma pasitelkus tinkamus kontekstus, idėjos ir jas grindžiantys argumentai išdėstomi nuosekliai, sklandžiai, gyva ir taisyklinga kalba, pasitelktas pakankamas kiekis antrinės literatūros. 6 taškai – pateikiama išsami darbe išsikeltos problemos analizė, siūlomi tinkami jos sprendimai, problema svarstoma pasitelkus platesnius kontekstus, idėjos ir jas grindžiantys argumentai išdėstomi nuosekliai, sklandžiai ir taisyklinga kalba, pasitelkta antrinės literatūros.

			<p>5 taškai – pateikiama pakankamai išsami darbe išsikelto problemos analizė, siūlomi jos sprendimai, problema svarstoma pasitelkus kontekstus, idėjos ir jas grindžiantys argumentai išdėstomi pakankamai nuosekliai, taisyklinga kalba.</p> <p>4 taškai – pateikiama darbe išsikelto problemos analizė, parodomas jos supratimas ir konteksto išmanymas, aptariamos jos sprendimo galimybės, idėjos ir jas grindžiantys argumentai išdėstomi pakankamai sklandžiai, taisyklinga kalba.</p> <p>3 taškai – pateikiama dalinė darbe išsikelto problemos analizė, pasiūloma jos sprendimo galimybė, išdėstoma idėjas grindžiančių argumentų.</p> <p>2 taškai – darbe išsikelta problema išanalizuota tik paviršutiniškai, pateikti keli idėjas grindžiantys argumentai.</p> <p>1 taškas – darbe išsikelta problema suprasta tik iš dalis ir aptarta paviršutiniškai, nepateikta idėjas grindžiančių argumentų.</p> <p>0 taškų – darbas neįteiktas.</p>
--	--	--	--

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomi šaltiniai				
Johann Gottfried Herder	2020	<i>Idėjos žmonijos istorijos filosofijai</i>	t. I.	Vilnius: Margi raštai.
Jonas Basanavičius	1883	„Priekalba“, in: <i>Auszra</i>	Nr. 1.	Ragainė, Albano ir Kibelkos spaustuvė.
Ramūnas Bytautas	2023	„Tauta ir tautiška sąmonė“, in: Romanas Bytautas, <i>Raštai</i> .		Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas
Stasys Šalkauskis	1995	„Lietuvių tauta ir jos ugdymas“, in: Stasys Šalkauskis, <i>Raštai</i> .	T. IV.	Vilnius: Mintis.
Juozas Girnius (arba)	1995	„Tauta ir tautinė ištikimybė“, „Lietuviškojo charakterio problema“, in: Juozas Girnius, <i>Raštai</i> .	T. III.	Vilnius: Mintis.
Vincas Rastenis (arba)	2004	„Kas tas lietuviškasis nacionalizmas?“, in: Vincas Rastenis, <i>Tarp kairės ir dešinės, tarp Lietuvos ir Amerikos</i> .		Vilnius: Versus aureus.
Edmund Burke	2009	<i>Apmąstymai apie Prancūzijos revoliuciją</i>		Vilnius: Žara.
Charles Taylor	1996	<i>Autentiškumo etika</i>		Vilnius: Aidai.
Maironis	1992	„Lietuvių krikščionių demokratų susivienijimo progamo projektas“, in: Maironis, <i>Raštai</i> .	T. III, kn. 2.	Vilnius: Vaga.

Vaižgantas (arba)	1998, 2001	„Glūdėjimo pajėga“, „Kaip tradicijos valstybina“, in: Vaižgantas, <i>Raštai</i> .	T. 10, 13.	Vilnius: LLTI.
Arvydas Šliogeris	1995	<i>Konservatoriaus išpažintys</i>		Vilnius: Pradai.
Arvydas Šliogeris (arba)	2012	„Apie vieną kitą grėsmę Lietuvai“, in: V. Daujotytė, V. Mikelėnas, A. Šliogeris, A. Vasiliauskas, V. Žulkus, <i>Nerimas. Svarbiausių humanitarinių ir socialinių grėsmių bei jų pasekmių Lietuvai įžvalgos</i> .		Vilnius: Tyto alba.
Karlas Marksas, Friedrichas Engelsas	1961	<i>Komunistų partijos manifestas</i>		Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla.
Jonas Biliūnas	1980	„Kas tai per vieni tie socialistai“, „Užmušimas caro Aleksandro II“, in: Jonas Biliūnas, <i>Raštai</i> .	T. II.	Vilnius: Vaga.
Julius Janonis	1981	„Tautininkai ir darbininkai“, in: Julius Janonis, <i>Raštai</i> .		Vilnius: Vaga.
Steponas Kairys (arba)	1964	<i>Tau, Lietuva</i>		Bostonas: Lietuvių Enciklopedijos spaustuvė.
Simone de Beauvoir	1996	<i>Antroji lytis</i>		Vilnius: Pradai.
Emma Goldman	2013	„Anarchizmas – už ką jis iš tiesų kovoja“, „Moterų emancipacijos tragedija“, „Patriotizmas – grėsmė laisvei“, in: Emma Goldman, <i>Anarchizmas ir kitos esė</i> .		Vilnius: Kitos knygos.
Žemaitė	1957	„Darbininkiškas“, „Pirmasis visos Rusijos moterų suvažiavimas“, „Moterų klausime“, „Moterų teisės ir pareigos“, in: Žemaitė, <i>Raštai</i> .	T. V.	Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla.
John Stuart Mill	1995	<i>Apie laisvę</i>		Vilnius: Pradai.
Vincas Kudirka	1989	„Tėvynės varpai“, in: Vincas Kudirka, <i>Raštai</i> .	T. II.	Vilnius: Vaga.
Vytautas Kavolis	2023	<i>Laisvės kultūra</i>		Vilnius: Odilė.
Friedrich Nietzsche	2021	<i>Štai taip Zaratustra kalbėjo</i>		Vilnius: Alma littera.

Friedrich Nietzsche (arba)	2020	<i>Anapus gėrio ir blogio</i>		Vilnius: Apostrofa.
Albinas Herbačiauskas	1992	„Genijaus meilė“, „Dievo šypsenos“, in: Albinas Herbačiauskas, <i>Erškėčių vainikas</i> .		Vilnius: Vaga.
Albert Camus	2006	<i>Sizifo mitas</i>		Vilnius: Baltos lankos
Jean-Paul Sartre (arba)	2016	<i>Egzistencializmas yra humanizmas</i>		Vilnius: Vaga.
Martin Heidegger (arba)	1989	„Apie humanizmą“, in: <i>Gėrio kontūrai. Iš XX a. užsienio etikos</i> .		Vilnius: Mintis.
Juozas Girnius	1991	„Pastaba apie egzistencializmą“, „Egzistencinė filosofija ir ateities filosofavimo rūpesčiai“, in: Juozas Girnius, <i>Raštai</i> .	T. I.	Vilnius: Mintis.
Arvydas Šliogeris (arba)	1990	<i>Būtis ir pasaulis</i>		Vilnius: Mintis.
Arvydas Šliogeris (arba)	2005	„Melancholijos archipelagai“, in: Arvydas Šliogeris, <i>Niekis ir esmas</i> .	T. II.	Vilnius: Apostrofa.
Sigmund Freud	2019	„Ego ir id“, in: Sigmund Freud, <i>Gedulas ir melancholija. Anapus malonumo principo. Ego ir id</i> .		Vilnius: Vaga.
Carl Gustav Jung	2015	<i>Archetipai ir kolektyvinė pasąmonė</i>		Vilnius: Margi raštai.

Papildoma literatūra

[David Miller, atsakingas redaktorius]	2005	<i>Blackwell Politinės minties enciklopedija</i>		Vilnius: Mintis
Benedict Anderson	1999	<i>Įsivaizduojamos bendruomenės. Apmąstymai apie nacionalizmo kilmę ir plitimą</i>		Vilnius: Baltos lankos
Ernest Gellner	1996	<i>Tautos ir nacionalizmas</i>		Vilnius: Pradai.
Antony D. Smith	1994	<i>Nacionalizmas XX amžiuje</i>		Vilnius: Pradai.
Robert Nisbet	1993	<i>Konservatizmas</i>		Vilnius: Pradai.
John Gray	1992	<i>Liberalizmas</i>		Vilnius: Pradai.
[Karla Gruodis, sudarytoja]	1995	<i>Feminizmo ekskursai. Moters samprata nuo Antikos iki posmodernizmo. Antologija</i> .		Vilnius: Pradai.
[Vytautas Kavolis, redaktorius ir sudarytojas]	2008	<i>Lietuviškasis liberalizmas</i>		Vilnius: Versus aureus.

Antanas Maceina	1990, 1992, 1994	„Prometėjizmo problema“, „Jobo drama“, „Asmuo ir istorija“, in: Antanas Maceina, <i>Raštai</i> .	T. II, III, VI.	Vilnius: Mintis.
-----------------	------------------------	--	-----------------	------------------

|
ATNAUJINTA 2023-10-10